

ŚREDNIOWIECZE

PYTANIE JAWNE

MATURA USTNA

**Jaki obraz idealnego rycerza
i władcy ukazuje utwór
literacki? Omów zagadnienie na
podstawie znanych Ci
fragmentów „Kroniki polskiej”
Galla Anonima. W swojej
odpowiedzi uwzględnij również
wybrany kontekst**

WSTĘP

Literatura wielokrotnie kreowała wzorce osobowe, wskazywała postawy godne naśladowania lub je krytykowała. W epoce średniowiecza popularne były wzorce parenetyczne, a wśród nich ideał władcy i rycerza, którzy oddani byli ojczyźnie, walczyli o nią z poświęceniem i kierowali się jej dobrem, a nawet z narażeniem własnego życia. Ich heroiczne czyny miały budzić podziw.

TEZA

Postaci idealnego władcy i rycerza miały charakter dydaktyczny - uczyły, ale i stanowiły też przestrozę.

Wskazówki

Wprowadź w temat, np.

- Wskaż, jakie cechy posiadał idealny władca i rycerz.
- Określ, w jakich epokach najczęściej ukazywano władców i rycerzy.

Wskazówki

Określ, w jakim celu twórcy idealizowali postaci władców i rycerzy.

Słowa, które wypowiedział Napoleon Bonaparte, możesz uczynić mottem swoich rozważań:
„Życie obywatela należy do ojczyzny”.

ARGUMENTACJA

Gall Anonim pisał swoje dzieło w czasach panowania Bolesława Krzywoustego i to właśnie tego władcę ukazał jako godnego zaufania. Już jego narodziny stanowiły cud. Jako król troszczył się o swój kraj i podwładnych, nie tylko szlachtę, ale i chłopów. Potrafił myśleć racjonalnie, był dobrym strategiem. Zawsze odważny, waleczny, pewny siebie. Posiadał również cechy idealnego rycerza. Stawał do walki, ramię w ramię ze swoimi podwładnymi, nie unikał wroga. Na polu bitwy także kierował się honorem, szanował przeciwnika, nie lekcewał go. Tak jak ojczyznę kochał Boga, był dobrym chrześcijaninem.

Wskazówki

Potwierdź postawioną przez siebie tezę i przywołaj przykład z „Kroniki polskiej”.

Wskazówki

Wspomnij o czasach historycznych, w których powstał utwór Galla Anonima.

Wskazówki

Skomentuj swoje dotychczasowe rozważania.

WNIOSEK CZĄSTKOWY

Przedstawiony przez autora Bolesław Krzywousty był przede wszystkim patriotą, dla którego ojczyzna stanowiła dobro najwyższe, jej podporządkował wszystkie swoje działania.

KONTEKST

LITERACKI „Makbet” W. Szekspir

Postać władcy i rycerza pojawiła się również w dramacie W. Szekspira, pt. „Makbet”. Tytułowy bohater na początku był idealnym rycerzem, który wystawił się na polu bitwy. Jego odwaga i poświęcenie przechyliły szalę zwycięstwa na korzyść Szkocji.

Za zasługi został doceniony przez Dunkana - idealnego władcę. Król mianował go tanem Kawdoru.

Jednak żądza władzy zmieniła Makbeta i postanowił, za namową żony oraz pod wpływem

przepowiedni czarownic, zabić panującego Dunkana. Bohater początkowo miał wątpliwości, ponieważ obecny król był dobry, sprawiedliwy i podwładni szanowali go. Dokonując tego haniebnego czynu, stał się okrutnym zbrodniarzem, działającym wbrew zasadom kodeksu rycerskiego (zaplanował śmierć swego przyjaciela oraz rodziny Makdufa). Wkraczając na drogę zła, Nie mógł zaznać szczęścia, dokonywał kolejnych zbrodni, tym samym został znienawidzony przez lud. Dramat ukazuje upadek rycerza, który uległ ambicji posiadania władzy ponad wszystko.

KONTEKST

LITERACKI

„Konrad Wallenrod” A. Mickiewicz

Adam Mickiewicz, pracując w Rosji, dostrzegł potęgę zaborcy. Stworzył więc postać Konrada Wallenroda, by pokazać spiskującym Polakom nową metodę walki o kraj. Główny bohater musiał zdobyć zaufanie Krzyżaków i zniszczyć ich od środka. Kiedy został wybrany Wielkim Mistrzem, tak dowodził oddziałami, żeby Litwa zwyciężyła. Z jednej strony był z tego czynu dumny, ale z drugiej wiedział, że nie postępuje honorowo, działa wbrew zasadom rycerskim. Jednak rozumiał, że to jedyna skuteczna droga. Czy bohater był idealnym władcą i rycerzem? Trudno tę kwestię rozstrzygnąć. Zdradził Krzyżaków, ale z pewnością, dla swoich rodaków, był bohaterem. Dla dobra ojczyzny poświęcił szczęście własne i zasady, którymi dotychczas się kierował. Posiadał więc cechy idealnego władcy i rycerza, który dla ukochanej ojczyzny był gotowy zapłacić najwyższą cenę.

WNIOSKI

Wskazówki

Podsumuj swoje
rozważania.

Ukazywane przez twórców postaci władców i rycerzy to jednostki wyjątkowe i nieprzeciętne. Gotowe do poświęceń, kierujące się moralnością i odwagą. Stanowiły wzór do naśladowania, a ich każda przemiana, która niosła krzywdę drugiego człowieka i była wynikiem egoizmu, niosła przestrogę lub karę.

